

Bedrijfsongevallen: wat komt er op u af en hoe beperkt u de schade? Tips and tricks

Gerbrich Oreel

Een van de risico's waar iedere onderneming mee te maken kan krijgen, is een bedrijfsongeval. Dit kan een ongeval zijn waarvan de omvang in eerste instantie beperkt lijkt, zoals een werknemer die beperkt letsel oploopt tijdens de uitvoering van het werk. Het kan echter ook een ongeval zijn waarvan direct duidelijk is dat de impact voor het bedrijf en voor de betrokkenen enorm zal zijn. Voorbeelden daarvan zijn een data lek of een ongeval met aanzienlijke materiële en/of letsel-schade. Ook incidenten die in eerste instantie beperkt in omvang lijken, kunnen tot een crisis uitgroeien als het betrokken bedrijf hier niet op de juiste manier mee omgaat. Na een ongeval komt er veel op een bedrijf af. Om de negatieve impact van ieder ongeval zo klein mogelijk te houden, is het voor bedrijven van groot belang om zich zo goed mogelijk voor te bereiden op bedrijfsincidenten en daarop adequaat te reageren.

Tijdens het jaarlijkse congres van de Nederlandse Associatie van Risk & Insurance Managers (NARIM) op 23 mei 2019 heeft Van Traa (in de personen van Robert Pessers, Derk-Jan van der Kolk en Gerbrich Oreel) samen met gastspreker Huib Gorter (voormalig senior Vice-President Europe van Malaysia Airlines) de minor 'Grote calamiteiten: de aanpak' verzorgd.

Centraal tijdens de minor stonden enkele van de grote calamiteiten waarmee Van Traa ervaring heeft: luchtvaartrampen (waaronder de ramp met de MH17 in juli 2014), het ongeval met de monstertruck in Haaksbergen en het instorten van een winkelcentrum in Polen. Op interactieve wijze zijn de deelnemers (risk en insurance managers, verzekeraars, experts) aangezet tot nadenken over hun eigen situatie en wat er nodig is als zich een grote calamiteit voordoet. Huib Gorter heeft daarbij met name aandacht besteed aan het hebben en het op de juiste manier gebruiken van een Emergency Response Plan en aan de rol van de media. Derk-Jan van der Kolk, Robert Pessers en Gerbrich Oreel hebben, vanuit hun ervaringen met kleine en grote ongevallen, toegelicht wat er allemaal op een bedrijf af kan komen na een ongeval en hoe daar mee om te gaan. Daarbij zijn overheden, onderzoeksinstanties en de verwachtingen vanuit de maatschappij aan de orde gekomen.

Emergency Response Plan

Tijdens de minor schetste Huib Gorter aan de hand van zijn ervaringen met de ramp met de MH17 het belang van het *Emergency Response Plan* ("ERP"). Niet alleen moet er een ERP zijn, het moet ook makkelijk te vinden en up to date zijn. Ook is van belang dat er regelmatig wordt geoefend met het ERP. Het maakt daarbij niet uit of er een incident is met 300 slachtoffers of een incident met 1 slachtoffer. Ieder incident kan uitmonden in een crisis en dan is het van groot belang om in grote lijnen helder te hebben wie welke rol oppakt, om checklists te hebben en om contactgegevens van hulp-

troepen paraat te hebben. Als zich een crisis voordoet, kan een ERP zorgen voor rust in de chaos. Het regelmatig oefenen van crisissituaties zorgt er bovendien voor dat je als organisatie enigszins kunt inschatten wat je te wachten staat en dat werknemers al enigszins gewend zijn aan de rol die zij in een crisissituatie moeten vervullen.

Tegelijkertijd moet een bedrijf ook niet te strak vasthouden aan een ERP. Iedere crisis is anders en vergt een aanpak op maat. Flexibiliteit is in een crisissituatie dan ook uitermate belangrijk. De persoon die is aangewezen voor een specifieke taak, kan op het moment suprême toch niet geschikt voor die taak blijken te zijn. Op zo'n moment is het zaak om niet te aarzelen en om meteen af te wijken van het plan. Door het regelmatig oefenen met een ERP is er voldoende vertrouwen om op punten ook van het plan af te wijken.

De rol van de overheid

Derk-Jan van der Kolk, Robert Pessers en Gerbrich Oreel hebben uitgebreid aandacht besteed aan de rol van de overheid. Wanneer zich een incident voordoet met menselijk leed (letsel of overlijden), is de Nederlandse overheid al snel betrokken. De eerste reactie van de Nederlandse overheid is veelal om de slachtoffers en nabestaanden af te schermen en te beschermen tegen bijvoorbeeld media en (buitenlandse) advocaten. Dat is ook goed want de slachtoffers en nabestaanden hebben tijd nodig om te herstellen en te rouwen. Tegelijkertijd wordt van een bedrijf dat bij een ramp betrokken is, verwacht dat het betrokkenheid naar deze mensen toe toont. Om dit te kunnen bewerkstelligen, is het voor zo'n bedrijf essentieel om de juiste contacten te leggen en te onderhouden. Dit is in iedere crisis uiteraard anders maar veelal zijn in Nederland het Openbaar Ministerie, de politie, de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) en

Slachtofferhulp Nederland bij rampen betrokken. Deze instanties beschouwen het bedrijf waar zich de calamiteit heeft voorgedaan, doorgaans niet als slachtoffer. Door contacten te leggen en door de dialoog aan te gaan, moet het bedrijf proberen goodwill te kweken en proberen te laten zien dat het enkel met de beste bedoelingen contacten met de slachtoffers, nabestaanden en de betrokken overheidsinstanties wil onderhouden.

Onderzoeken OM en OVV

Ook hebben Robert Pessers en Gerbrich Oreel hun ervaringen gedeeld met de onderzoeken die worden verricht door het Openbaar Ministerie en de OVV. Deze onderzoeken hebben ieder een eigen doel en moeten in theorie separaat van elkaar plaatsvinden. Het onderzoek door de OVV is gericht op het achterhalen van de oorzaak van een incident en het doen van aanbevelingen waarmee soortgelijke crises in de toekomst kunnen worden voorkomen. Het onderzoek door de OVV is uitdrukkelijk niet gericht op de vraag wie schuld heeft aan het incident. Het onderzoek door het Openbaar Ministerie is daarentegen wel degelijk gericht op de schuldvraag. Aan de hand van de toepasselijke wet- en regelgeving zal het Openbaar Ministerie onderzoeken of er sprake is van een overtreding of misdrijf en zo ja, of daar een persoon of bedrijf voor vervolgd kan worden.

Beide instanties hebben verregaande onderzoeksbevoegdheden en deze bevoegdheden overlappen elkaar ook regelmatig. Zo zijn beide instanties bevoegd om gegevens en datadragers in beslag te nemen en om mensen te horen. Om de waarheidsvinding te bevorderen, mag de OVV verkregen informatie echter niet zonder meer delen met andere instanties, zoals het Openbaar Ministerie. Zo mag de OVV door betrokkenen afgelegde verklaringen niet zonder toestemming van die betrok-

kenen delen met het Openbaar Ministerie. In de meeste gevallen adviseren wij om werknemers die door de OVV of door het Openbaar Ministerie gehoord worden, te laten bijstaan door een onafhankelijke derde (bijvoorbeeld een advocaat), waarbij van belang is dat die derde niet ook het betrokken bedrijf bijstaat. Op die manier biedt een bedrijf de onafhankelijke ondersteuning die werknemers in crisissituaties nodig hebben. Ook vergroot dit de kans dat informatie die enkel voor de OVV bedoeld is, ook bij de OVV blijft. Het is niet geheel denkbeeldig dat een werknemer in de nasleep van een crisis niet alle gevolgen van afgelegde verklaringen overziet en een onafhankelijke derde kan in zo'n situatie zeer behulpzaam zijn.

Media

Bij een calamiteit zal in alle gevallen contact moeten worden onderhouden met de (sociale) media. Dit is bij uitstek iets wat getraind kan en moet worden zodat de persoon die de media te woord staat, dit met voldoende vertrouwen kan doen. Een tip van Huib Gorter: neem de media serieus want ze prikken dwars door je heen als je niet oprecht bent. Als er regelmatig persmomenten zijn, is het onvermijdelijk dat er op een gegeven moment geen nieuwe ontwikkelingen zijn om te delen. Wees daar op zo'n moment open en eerlijk over.

Financiële tegemoetkoming

Bij verschillende grote calamiteiten zijn noodfondsen gevormd. Deze fondsen kunnen er voor zorgen dat schades met een klein geldelijk belang relatief snel kunnen worden afgewikkeld (denk aan de schade aan kleding van omstanders die te hulp zijn geschoten). In de luchtvaart is het gebruikelijk om zo snel mogelijk na een calamiteit een geldbedrag (meestal variërend tussen € 1.000,-- en € 5.000,-- per slachtoffer) aan te bieden aan slachtoffers of nabestaanden om in de eerste financiële noden te

voorzien. Dit biedt de slachtoffers en nabestaanden de tijd en rust die nodig zijn na een ernstige calamiteit en het voorkomt in veel gevallen onnodige escalatie. Bij het aanbieden van zo'n geldbedrag is het wel van belang om van te voren goed na te denken over de praktische uitvoering: wie wordt als nabestaande beschouwd? Aan welke nabestaanden wordt het geldbedrag ter beschikking gesteld? Is het een gift of een voorschot (dat van een eventuele verdere schadevergoeding kan worden afgetrokken)? Als de slachtoffers en nabestaanden zich verspreid over de wereld bevinden, is het bovendien essentieel om rekening te houden met culturele verschillen (hebben mensen een bankrekening of is alleen contante betaling een optie?). Dit zijn slechts enkele van de aspecten waar bij het opstellen van een ERP rekening mee moet worden gehouden.

Daarnaast is gesproken over de Wet Affectieschade. Deze wet is op 1 januari 2019 in werking getreden en maakt het onder bepaalde omstandigheden mogelijk voor naasten van een slachtoffer om een vergoeding te krijgen voor immateriële schade. Aan deze wet heeft Robin Petersen van Van Traa eerder aandacht besteed (zie [De Wet Affectieschade](#)).

Tot slot is aandacht besteed aan de nieuwe 'Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie' (WCAM). Deze wet creëert de mogelijkheid voor een collectieve schadevergoedingsactie. De huidige regeling, de Wet Collectieve Afwikkeling Massaschade, geeft benadeelden de mogelijkheid om collectief te onderhandelen met of collectief te procederen tegen een (of meer) veroorzaker(s) van massaschade. In een procedure onder de WCAM kan echter geen schadevergoeding worden gevorderd. Wanneer in een collectieve procedure de aansprakelijkheid is vastgesteld, kan door de benadeelden individueel schadevergoeding worden

gevorderd of een schikking worden getroffen. De nieuwe wet biedt wel de mogelijkheid om in een collectieve procedure schadevergoeding te vorderen. Aandachtspunt daarbij is wel dat bij het bepalen van schadevergoeding niet van geval tot geval wordt gekeken naar de omstandigheden van het individuele slachtoffer. Bij het bepalen van de omvang van de schade, wordt daarentegen gebruik gemaakt van standaarden en richtlijnen en worden de benadeelden ingedeeld in categorieën. De nieuwe wet is aangenomen in de Eerste en Tweede Kamer maar het is nog onduidelijk wanneer deze nieuwe wet in werking zal treden. Voor bedrijven die geconfronteerd worden met een calamiteit waarbij een groot aantal slachtoffers betrokken is, is het goed om ontwikkelingen op dit gebied in de gaten te houden.

Actie nodig?

Het is van groot belang voor ieder bedrijf om goed voorbereid te zijn op incidenten. Is uw bedrijf dat? Heeft u een up to date ERP? Zo ja, weet u waar dat ligt en wordt er mee geoefend? Komen in het ERP alle aspecten (overheid, media, maatschappij) voldoende aan bod? Heeft u hierover afspraken gemaakt met uw verzekeraars en service providers? De juiste voorbereiding kan er voor zorgen dat een incident niet in een crisis uitmondt.

Mocht u over een van de bovengenoemde onderwerpen verder willen praten, aarzelt u dan niet om contact op te nemen met een van onze advocaten.

Zaken helder maken.

Gerbrich Oreel

Advocaat | Partner

oreel@vantraa.nl

Van Traa Advocaten N.V.

Minervahuis II
3011 JP Rotterdam
Meent 94

Tel. +31 10 413 7000

www.vantraa.nl

info@vantraa.nl

